

MAŠKA SKUPNOST

glasilo szdl ljubljana moste-polje

XIV. LETNIK

MAJ 1973

Številka 5

BREZPLAČNO

Osntek srednjeročnega programa stanovanjske graditve v občini Ljubljana Moste-Polje

Graditi koncentrirano in poceni

V ceno stanovanja ne smejo biti vključeni stroški gradnje infrastrukturnih objektov – Zagotoviti velja družbeni vpliv tistih, ki ustvarjajo in združujejo sredstva za stanovanjsko gradnjo in tudi bodočih uporabnikov stanovanj

Področje stanovanjskega gospodarstva je predmet intenzivne javne razprave že od leta 1970. Na osnovi ugotovljenih pomanjkljivosti je uzakonjen nov sistem stanovanjske politike, ki v marsičem spreminja dosedanje prakso.

V sistemu graditve stanovanj za trg se je neovirano uveljavljal komercialni interes. Stanovanja so se z veliko naglico dražila, vzporedno pa se je večal stanovanjski primanjkljaj. Sredstva za graditev ustvarjajo delavci, ki so obenem tudi najštevilnejši porabniki stanovanjskega sklada. Kljub temu pa niso imeli dovolj možnosti vplivanja na stanovanjsko politiko – med drugim tudi zato, ker niso bili ustrezno organizirani.

Skrb za stanovanje opredeljuje na povsem novih osnovah XXXIII. ustavno dopolnilo. Delovni ljudje v združenem delu in občani uresničujejo svoje interese za zadovoljevanje potreb pri graditvi, uporabi in gospodarjenju s stanovanji v okviru samoupravne stanovanjske skupnosti. Organiziranje te skupnosti ima svoj praktični pomen predvsem zato:

- ker je organizacija združenega dela preozka skupnost, da bi lahko uspešno reševala kompleksno problematiko graditve in gospodarjenja s stanovanjskim skladom;
- ker tržne zakonitosti pri graditvi stanovanj nikakor ne morejo

biti edino merilo za zadovoljevanje stanovanjskih potreb.

Skupščina mesta Ljubljana je imenovala iniciativni odbor z nalogo, da do 30. junija 1973 opravi vse priprave za izvedbo prvih volitev v organe samoupravne stanovanjske skupnosti.

Drugi dokument, ki je plod javne razprave, je resolucija o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva, na osnovi katere sta bila sprejeta zakona:

- o programiranju in financiranju graditve stanovanj ter
- o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Konkretizacija načel resolucije in

zakonov je vsebovana v odlokih:

- o določitvi najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu;
- o obveznem združevanju dela sredstev pri poslovnih banki za kreditiranje

(Nadaljevanje na 8. strani)

ŠE EN DOMICIL

Na zadnji seji občinske skupščine Ljubljana Moste-Polje so podelili domicil zaščitni enoti vojnopolitičnega vodstva NOV in POS Slovenije. Odborniki so odlok o podelitvi domicila tej pomembni enoti sprejeli z odobravanjem saj sta občana naše občine tudi prvi komandant glavnega štaba NOV in POS Franc Leskovšek – Luka in komisar Ivan Maček – Matija.

V VODSTVU MLADINE DELA VCI

V mesecu aprilu so bile volilne konference mestne organizacije ZM Ljubljana in republiške konference ZMS. Obe mladinski vodstvi sta v novi sestavi precej spremenjeni. Predvsem je bil dan poudarek na vključevanje mladih aktivistov iz delovnih organizacij, saj so bili dosedaj na vodilnih mestih in forumih večinoma študentje ali zaposleni v negospodarstvu.

V predsedstvu MK ZM Ljubljana je sedaj 24 članov, od tega 10 iz delovnih organizacij. Predsednik MK je postal 26-letni Miha Ham, dosedaj zaposlen v nabavi podjetja Zito, sekretar pa 22-letni Josip Filež, dosedaj konstruktor v Litostroju.

Predsednik republiške konference je postal Ljubo Jasnič – 26, metalurški tehnik iz železarne Jesenice, sekretar pa Zdenko Mali – 24, elektrotehnik iz Kranjske Iskre. Predsedstvo šteje 40 članov, od tega je 13 članov iz podjetij in 3 iz kmetijstva. 12 članov predsedstva so delegati mladinskih specializiranih organizacij in organizacij, ki vključujejo mladino – verjetno bodo večinoma tudi iz delovnih organizacij.

Jeseni bo republiški kongres mladine in do tedaj imajo nova vodstva predvsem nalogo izvesti čimširše razprave v aktivih o novi organiziranosti mladine ter pripraviti nov statut in pravila. Obsežne naloge jih čakajo tudi v maju za dan mladosti, ko bo v okviru njegovega praznovanja več akcij, ki bodo porazdeljene na ves mesec. MILOŠ MIKOLIČ

Družbenopolitične organizacije in občinska skupščina

LJUBLJANA MOSTE - POLJE

čestitajo občanom

za občinski praznik in praznik dela 1. maj

VEČNO ČAKANJE

O pomanjkljivosti in deficitarnosti v zobozdravstveni službi govorimo že vrsto let. Kritiki je podvržena ta služba iz različnih vzrokov. Glavni je bržkone ta, da občani ne morejo dobiti pravočasnega in ustreznega zdravljenja v zobozdravstvenih zavodih. Razen pri prvi pomoči in akutnih obolenjih zob morajo bolniki zelo dolgo čakati na vrsto in tudi vmesna doba zdravljenja je navadno zelo dolga.

Iz analize zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljana za leto 1971 je razvidno, da je samo 1/8 prebivalstva na leto kompletno zdravljena, medtem ko kar 75 odstotkov bolnikov ni mogoče sprejeti v redno zdravljenje. Po že omenjeni analizi sodeč, javna zobozdravstvena

služba lahko krije le 30 % vseh potreb. To pomeni, da si mora preostalih 70 odstotkov Ljubljančanov poiskati zobozdravstveno pomoč drugje. Toda kje?

Če je verjeti statistiki, potem mora zdravstveni dom Ljubljana oskrbovati 281.000 obča-

nov. Od teh je okoli 71.000 otrok in mladine od 3. do 18. leta starosti. Vseh zobozdravstvenih delovnih mest v Ljubljani pa je 95 – za mladino in za odrasle. To pomeni, da odpade na enega zobozdravnika 2.600 odraslih in 1.500 otrok. Študij in praksa pri nas in v tujini pa kaže, da lahko oskrbi terapevt na leto približno 1.000 starejših bolnikov in 800 otrok.

Zaradi težav zobozdravstvene službe pa se po drugi strani večja števila zobozdravstvenih

(Nadaljevanje na 3. strani)

KDO BO KRIL IZGUBO

V vzgojno-varstvenih zavodih močanske občine bijejo plat zvona. Ze nekaj mesecev namreč delajo z izgubo in sami ne vedo kdo bo to izgubo plačal. O tem problemu so spregovorili tudi odborniki na zadnji seji občinske skupščine. Po temeljiti razpravi skupščina ni soglasala s povišanjem cen v zavodih, ki imajo v primerjavi z ostalimi ljubljanskimi vzgojno-varstvenimi zavodi 10 odstotkov nižje cene oskrbnega dne.

Vemo pa, da cen zaradi zamrzitve ne moremo zviševati. Problem je sila zamotan in pereč.

Ob zahtevi za zvišanje cen oskrbnega dne so se odborniki zedinili v tem, da VVZ lahko dvignejo ceno na ljubljansko raven brž ko bo to dovoljeval zakon oziroma ko bodo cene

odmrznjene.

Hkrati so upravam vzgojno-varstvenih zavodov priporočili naj ne prihajajo pred skupščino s prošnjami za zvišanje cen, marveč naj svoj zahtevek predložijo v obravnavo zavodu za analize in cene v Ljubljani, ki naj zahtevke strokovno pregleda in ugotovi njih upravičenost.

Menili so naj bi se administrativno-finančne službe zavodov združile.

V razpravi o ceni oskrbnega dne so poudarili, da je dolžnost vzgojno-varstvenih zavodov, da realno ocenijo dohodke staršev in naj ob diferenciranem plačevanju objektivneje razvrščajo plačila po kategorijah, ki so določene v diferencirani lestvici. Poudarili so, naj ne bo cena oskrbnega dne v prihodnje manjša kot stane hrana za otroka. To pa pomeni, da se bodo najnižje cene oskrbnega dne povišale vsaj do cene, ki zagotavlja kritje za prehrano otrok.

Davčne olajšave za gostince

Občinska skupščina Ljubljana Moste-Polje je na seji dne 19. aprila 1973 sprejela odlok o davčnih olajšavah za gostinstvo v nekaterih predelih občine. Svet za gospodarstvo pri občinski skupščini je namreč predlagal naj bi manj davka plačevali gostilničarji na območju krajevnih skupnosti Lipoglav in Besnica. V razpravi pa je

prišlo s strani odbornikov do novih pobud tako, da bodo davčne olajšave razširili tudi na predel Dolskega, ki sodi v pristojnost močanske občinske skupščine. Po tem odloku bodo davščine zmanjšane vsem gostincem v četrtem davčnem okolišu oziroma na vsem izvenmestnem območju občine.

Odborniki so razpravljali tudi

o delu podjetja za urejanje stavbnih zemljišč Soseska, o delu mestnega pravobranilstva in o delu občinskega javnega tožilstva. Razveseljivo je, da je mestno pravobranilstvo obravnavalo najmanj zadev ravno iz občine Moste-Polje, kar je bržkone tudi zasluga občinske uprave.

PRVI MAJ, PRAZNIK DELAVCEV, PRAZNIK SEDANJEGA TRENUTKA REVOLUCIONARNIH PRIZADEVANJ

DELU ČAST IN OBLAST

Rdeči nagelj je simbol boja za pravice razreda, ki je nastal z rojstvom stroja. Ne njegov suženj, temveč njegov gospodar – si je delavec zapisal na svoj prapor v bojih skozi desetletja.

Mnogo kje si je delavec priboril pravico, da je lahko praznoval svoj praznik z nageljnjo v gumbnici. Našemu delavskemu razredu je pripadla zgodovinska vloga, da ob iskanju svoje poti graditve nove družbe vnese samoupravljanje kot novo pridobitev v zakladnico socialistične misli in prakse. Toda čeprav imamo delo in vse kar izhaja iz njega, zapisano na rdečem praporu z zlatimi črkami, je moral delavec v bojevanju stopiti korak nazaj, ker je bilo marsikaj „v njegovem imenu“ močnejše, bolj zvito, na prvi pogled celo dobro, bolj liberalno. Ko pa je spoznal resnico, je spoznal svojega sovražnika, prevaro in nevarnost.

Spoznanje bo moral plačati sam, toda to je tudi orožje, močan zagon in odločnost, da zdaj stori dva koraka naprej. Mora, prisiljen je nadaljevati vztrajni boj proti tehnokracizmu in drugim, ki so delali v njegovem imenu in pripeljali družbo do preočitnih socialnih razlik, do moralnih popačenj, samopašništva in do hudih gospodarskih zapletov. NADALJEVATI BOJ, TO VE PROLETAREC, DELAVEC, NEPOSREDNI PROIZVAJALEC, ki mu je samoupravni razvoj resnično življenjskega in zgodovinskega pomena. Bojevati boj, skupaj s svojo zgodovinsko vodnico Zvezo komunistov, na drugačnih barikadah in z drugimi sovražniki kot nekdaj, toda še vedno z neizčrpano spodbudo tovariša Tita.

Morda delavec danes bolj sluti, kot razume globino in pravilnost zgodovinske odločnosti bojevanja za nove kvalitete samoupravnih odnosov, ki jih prinašajo ustavna, še posebej delavska dopolnila z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela, saj bo napovedana nova ustava veliko bolj kot doslej omogočila, da bo od temeljne organizacije združenega dela do federacije prišla do veljave njegova volja, volja neposrednega proizvajalca.

Letošnji prvi maj ne pomeni toliko praznovanja ob rezultatih kot trdno odločenost za akcijo, da delavec postane ne le upravitelj pri svojem stroju, v svoji tovarni, ampak tudi v svoji občini, republiki – povsod, do koder seže dohodek, ki ga ustvarja. S. G.

SLO V KRAJEVNI SKUPNOSTI

V občini Ljubljana Moste-Polje je 17 krajevnih skupnosti. V večini so bili organizirani odbori za splošni ljudski odpor že v letih 1970-1971 in štejejo od 5 – 11 članov, ki so večinoma starejše osebe. Družbenopolitične organizacije ZKS, SZDL, ZVB NOV in ZRVS so zastopane skoraj v vseh odborih, medtem ko sta RK in ZMS zastopana samo v dveh odborih. Stremeti je treba, da se tudi ostale množične organizacije in društva vključijo v odbore za SLO.

Iz ankete, ki je bila narejena v začetku letošnjega leta, je razvidno, da imajo v večini KS izdelane programe in načrte za primer sovražnikovega napada na SFRJ. Dve KS na anketo nista odgovorili, po čemer je predvidevati, da teh odborov nimata ali so ti nedelavni.

V posameznih KS ugotavljajo, da nimajo nobene ali pa zelo malo podpore od družbenopolitičnih organizacij. To zlasti velja za nekatere pe-

riferne KS. Družbenopolitične organizacije, zlasti KS, morajo posvečati tem KS vsjo pozornost in stremeti za tem, da odbori za SLO čimprej zaživijo. Izdelati morajo svoje delovne programe skladno z zakonom o splošnem ljudskem odporu in smernicami za obrambo SFRJ pred napadom. Te uskladije morajo opraviti tudi ostale KS, ki so že prej izdelale svoje programe in načrte.

V KS, kjer odbori za SLO kolikor toliko delujejo, so z obrambnimi pripravami precej na tekočem. O tem tudi seznanjajo svoje občane, in sicer največ prek raznih predavanj. Vsekakor pa bodo morale KS oziroma odbori za SLO narediti več na vsem tem področju, posebno kar se tiče družbene samozasčite, da bo sleherni občan seznanjen, kaj mora in kaj bo moral delati ob morebitnem napadu na Jugoslavijo, oziroma kje je njegovo mesto v dani situaciji.

Kot je že bilo omenjeno, je skrb za obrambne priprave dolžnost vseh

družbenopolitičnih organizacij na terenu in v občinah. Te so dolžne skrbeti, da odbori za SLO v KS, šolah, delovnih organizacijah itd. dobro delujejo. Vsekakor je potrebno delo vseh družbenopolitičnih organizacij uskladiti in delati sistematično, da ne bo vsaka zase organizirala enako dejavnost ali zahtevala podobne podatke od posameznih odborov za SLO. Glede organiziranja in izboljšanja kvalitete dela odborov za SLO v KS lahko odigrajo organizacije ZVB NOV in ZRVS pomembno vlogo, ker imajo prav člani teh organizacij praktične izkušnje, ki so si jih pridobili v JLA in NOV. Njihova dolžnost je tudi, da seznanjajo in učijo mlade generacije, ki bodo kasneje same prevzele te dolžnosti.

Skratka, držati se moramo načela: „Pripravljeni moramo biti, kot da bo jutri vojna, in delati, kot da je nikdar ne bo!“

P. S.

PISMO UREDNIŠTVU

Spoštovani tovariši uredniki!

V imenu in s stališča borcev NOV bomo v tem prispevku razmišljali o popularnih in nepopularnih prizadevanjih, da bi z zmanjševanjem pokojnin zaposlenim upokojencem omilili ali odstranili socialne razlike in zatrti neupravičeno bogatenje.

Določba 23. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – Uradni list SRS, št. 54/72 – in spremljajoči družbeni dogovor, ki določa način zniževanja pokojnine zaposlenim upokojencem, bosta najmanj pripomogla k razpletu tega zapletenega družbenega problema – vsaj z vidika smotnosti, pravičnosti in enakopravnosti.

Sedanja ustava in ustavna dopolnila – bržkone bo tudi nova ustava sprejela tako načelo – zagotavljajo kot neodtujljivo vse, kar je občan s svojim minulim delom pridobil in zaslužil. To je njegovo in nihče – tudi zakon – mu ne more vzeti sadov njegovega dela. Tako po ustavi! Kaj pa zakonodajna in praksa? V jeku vehementnega naglašanja ustavnosti in zakonitosti jemlje ali krati upokojencu priznano pravico uživanja sadov preteklega dela. Kot da je zlokokon vir bogatstva in socialnih razlik ravno upokoječevo delo!

Ne vrtikamo glave v pesek, samo da ne bi videli različnih dejstev in pogumno se zazrimo v resničnost. Maksimum osebnega dohodka delavca v letu 1972 je bil 6.000 din, v letu 1973 pa bo celo 7.200 din. Zraven pa se potni stroški, kilometrina in različni honorarji. Ne vemo, koliko je aktivnih delavcev, ki presegajo v veliki meri te maksimume, iz objavljenih podatkov pa lahko sodimo, da jih ni tako malo. Pa vendar ni čutiti nobenih intervencijskih ukrepov, da bi zavili tako pretrane zaslužke; če pa so, se kaj hitro izjalovijo.

Na drugi strani so upokojenci. Če njihova pokojnina in osebni dohodek presegata dvakratno povprečje osebnih dohodkov v republiki – 3.870 dinarjev na mesec – se pokojnina progresivno zmanjšuje tja do 50 %. Kje je tu logika, kje je pravičnost in kje enakopravnost sprčo načela „vsakemu po delu“? Povsem je odveč bojazen – bržkone tudi zavist – pred obogatitvijo upokojencev, kajti kaj malo jih je, ki bi s pokojnino in zaposlitvijo vred dosegli najvišjo mejo osebnega dohodka redno zaposlenih. Če aktivni delavec ne sodi med obogatelce pri 7.200 dinarjih mesečnega dohodka, tudi upokojenec ne bo obogatel pri polovici manjšem dohodku. V tem razmerju se tudi ne more skrivati strah, da bi upokojenci s svojimi dohodki lahko zmedli zasnovno o odpravljanju socialnih razlik. Ne dvomimo ni nobenega razloga za diskriminacijo zaposlenih upokojencev od njihovih vrstnikov, ki so redno zaposleni. Odpravljanje socialnih razlik in zatiranje bogatenja bi se dalo doseči z manj bolečimi posegi za upokojence: z ustrežno davčno politiko, kjer bi vsi občani, aktivni delavci in upokojenci ne glede na vir dohodkov nosili enake po-

sledice previsokega zaslužka. Tako bi se pri nas najbolj uspešno in najbolj nepristransko spopadli s kakršnikoli obogatitvami in naraščajočimi socialnimi razlikami.

Zdi se, kot da tudi v tej akciji proti upokojenskim dohodkom odseva pritisk tehnokratskih in birokratskih sil, ki bi hotele pozornost delavskega razreda obrniti od pomembnejših in zapletenih družbeno-političnih problemov na področju osebnega dohodka na družbeno-politično nič kaj pomembnem problem „zaslužkarstva“ upokojencev. Morda gre tudi za reševanje deficitnih skladov pokojninskega zavarovanja po nekdanjem aktivističnem geslu, po liniji najmanjšega odpora.

Na dokaj trhljih nogah so trditve nekaterih zagovornikov tega ukrepa, češ da upokojenci „odžirajo“ delovna mesta mladim ljudem. Če bi vprašali delovne organizacije, državne organe, družbeno-politične in društvene organizacije, bi nam kaj radi povedali, da so njihovi razpisi največkrat neuspešni in da težko najdejo ustrezne delavce, zlasti strokovnjake in da so pravzaprav prisiljeni zaposlovati upokojence. Dandanes ni nič nenavadnega, če se delavec upokoji in nadaljuje delo s skrajšanim delovnim časom na svojem dotedanjem delovnem mestu. Se posebej aktualna je zaposlitev upokojencev v družbeno-političnih in društvenih organizacijah, kjer je zaradi nizkega dohodka in specifičnega dela težko dobiti delavce z ustreznimi kvalifikacijami. Če organizacije se morajo po šli razmer večji del orientirati na delo, ki ga opravljajo upokojenci.

V okviru te problematike še posebej bode v oči problem borcev NOV, ki so zaradi priznane dvojne dobe in statusa borca ter be-ficiranega staža odšli v pokoj, zlasti iz JLA in iz organov za tranje zadeve, nekateri celo po službeni dolžnosti; so sicer starostni upokojenci, toda pri njihovi starosti 45 do 60 let bi bilo absurdno misliti, da bi povsem neaktivno in v brezdelju čakali na svojo dokončno fizično in duševno onemoglost. Med temi moramo še posebno pozornost spremljati zaposlene upokojence borce, ki jih turejo gnotne težave, saj morajo nekateri ob pičli pokojnini vzdrževati ženo, šoloobvezne otroke in celo starše in jim bo sedaj ob že tako skromno odmerjenem kosu kruha odtelke se del pokojnine v blagajno pokojninskega zavarovanja.

Ne verjamejo, da bi politika ZKJ in pismo predsednika Tita v svoji ostrini do negativnih javov v naši družbi aludirala tudi na upokojence v celoti, posebej na upokojene borce, ki so si s svojim prispevkom za našo svobodo, za obnovo države in razvoj naše socialistične družbe zaslužili na svoja stara leta tudi nekoliko boljši kos kruha. Ali se iniciatorji, avtorji in zagovorniki tega nepretrganega 23. člena

pokojninskega zakona zavedajo odgovornosti pred družbo in pred množico globoko prizadetih upokojenih borcev in ali se zavedajo vseh implikacij, ki jih utegne prinesiti ta poseg v pravico upokojencev in v naše družbeno-politično življenje sploh.

Ena teh implikacij je vsekakor v tem, da bodo prizadeti najbolj tisti upokojenci, ki so se zaposlili v družbenem sektorju, kjer je registriran sleherni prislužen dinar in poravnana vsaka obveznost do družbe. Na drugi strani pa neprizadeto gleda ta ukrep vrsta upokojencev, ki so se orientirali na zasebni sektor, kjer gre velik del plačilnega prometa iz rok v roke mimo davčnih služb. V to zasebno dejavnost, ki nekontrolirano bogati, izgrava davčne predpise in zakonite obveznosti in jo davčni sistem in inšpekcijske službe ne bodo mogle nikoli v celoti zaobjeti in dotočiti, bo prestopala upokojenska delovna sila iz družbenega sektorja. Deloma iz kljubovanja, deloma iz užaljenosti in prizadetosti. Reakcija vsekakor bo! Tako se sliši: „Pokojnina si ne pustimo zmanjšati, pokojnina je naša, ker smo si jo zaslužili z našim minulim delom. Bomo pač ubrali drugačno pot, pot, kjer pokojnina ne bo ogožena, kjer bo naš dopolnilni zaslužek čist in nedotaknjen in kjer se bomo navsezadnje izognili še davkom na dohodek.“

Ne kaže pa prezeiti tudi drugih negativnih (predvsem moralnih) posledic, ki jih prinaša 23. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Če namreč izhajamo iz ugotovitve, da je delo tista osnovna vrednost, ki daje človeku občutek varnosti v družbi, potem je nesmiselno, da mu družba onemogoča delati. Zavedati se moramo, da je za upokojenca največje zadoščenje v občutku, da je družbi še potreben in koristen, ne pa od nje zavržen. In če ga družba zavrne, potem lahko kaj hitro zapade v nerazumno, pijanstvo in v druge negativne družbene pojave.

Zamislite, ki je rodila 23. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, kaže, da se je izmuznila iz rok – ali pa se še bo. Da bi pravi čas preprečili še hujše posledice, bi bilo nujno treba začet postopek za odpravo tega brezsilnega ukrepa. Naj nas ne bo sram, saj smo že toliko in toliko ukrepov preklicali takoj po sprejemu, pa dajmo še tega.

Boljše je preprečiti kot zdraviti.

Tistih nekaj „neupravičenih bogatašev in upornikov“ pri odpravljanju socialnih razlik – nekaj zata, ker dosežanji lov za njimi, kot kažejo objavljeni podatki, ni dosegel pričakovane množičnosti tega pojava – ki jih je največ med aktivnimi delavci in skoro nič med upokojenci, bodo z lahkoto ukrotili organi pravosodja in notranjih zadev ter inšpekcijske in davčne službe.

BOGO KRENCIČ,
Menardova 47

IX. revija gledaliških skupin

Gledališka skupina iz Senožeči se je v Zadvoru predstavila z Jurčičevo igro Sosedov sin. Več o reviji berite na 4. strani.

Pot do kvalitetnega mleka

Mleko je zelo občutljivo živilo, zato moramo biti že pri njegovem pridobivanju zelo pazljivi. Vsi higienski ukrepi pri transportu, obdelavi in predelavi v mlekarni ne morejo popraviti napak, ki so nastale v hlevu pri pridobivanju mleka.

Kakovost mleka je odvisna od tega, kako je bilo mleko pridobljeno in kako so z njim ravnali pri molži.

Iz zdravega vimeana pomolženo mleko ima le malo drobnosti. Naše mlekarske in inšpekcijske službe pa ugotavljajo, da je v mleku, ki pride na sprejemno rampo v mlekarno, več deset milijonov drobnosti, ki povzročajo razna kvarjenja mleka. Najvažnejši vzroki za takšno stanje so:

1. slaba higiena hlevov, živali in same molže,
2. slabo in nestrokovno vzdrževanje molznega pribora in molznih strojev ter
3. nezadostno hlajenje mleka takoj po molži pa vse do oddaje v mlekarno.

Cisto in zdravo mleko lahko pridobivamo le v higiensko urejenem hlevu. V nečistem hlevu se živali dokaj hitro onesnažijo in tako tudi mleko ne more biti najbolj snažno. Zato je potrebno hlev redno čistiti in nastili pogosto menjati. Vsaj enkrat letno ga je potrebno tudi prebeliti. Za higiensko pridobivanje mleka je seveda važna tudi čistoča živali. Na koži in dlaki se nabirajo prah, nastilj in izločki, ki pri molži padajo v mleko. Zato moramo krave vsaj enkrat dnevno pošteno očistiti in jim večkrat porezati dolge dlake okrog vimeana, na katerih se posebno rada nabira umazanija. Živali moramo očistiti vsaj uro pred molžo. Vime pred molžo operemo s platneno krpo ali papirnato brisačo, ki je namočena v mlačni vodi. Nato ga obrišemo s čisto krpo ali papirnato brisačo. Odlično se je obnesla tudi razkužba s seskom pred molžo in po njej. Molzač naj si pred molžo namene čist predpasnik, si opere roke z milom ter si jih obriše s čisto brisačo. Hranjenje živali med molžo ni priporočljivo. Ker so stolčki za molžo navadno zelo umazani, jih je potrebno vsaj enkrat tedensko pošteno poribati. Prve 3 do 4 curke mleka, ki so navadno močno okuženi, izmolzemo v posebno posodo. Molzne posode morajo biti gladkih površin in brez poškodb. V zadnjih letih so skonstruirali nove tipe posod s stranskimi odprtinami, ki močno zmanjšujejo onesčenje mleka ob molži. Te posode imajo na spodnji strani roč, ki omogočajo, da molzač zlijte mleko v drugo posodo, ne da bi se dotaknil umazanega dna molzne posode.

Kako čistimo molžno posodo? Najprej jo speremo, a z mlačno vodo; pri uporabi vroče vode bi le-ta „pripekla“ ostanke mleka na stene in tvorile bi se težko odstranljive usedline. Nato posodo skrbno očistimo s četko v raztopini sredstva za pomivanje (detergent, soda) in jo oplahnemo z vrelo ali vsaj vročo vodo, v kateri je razkužilo. Posodo nato povežemo, da se odteče in posuš, pred naslednjo molžo pa jo oplahnemo s čisto vodo.

Tudi pri strojni molži moramo upoštevati pravila higijene. Sam molzni stroj ne da higiensko neoporečnega mleka. Tudi takojšnje hlajenje mleka po molži ni učinkovito, če je bil molzni stroj umazan in okužen. Zato so velikokrat ugotavljali, da je mleko, pomolženo z molznim strojem, veliko slabše higienске kvalitete kot mleko, pomolženo na roko. Temu ni bil kriv stroj, marveč človek, ki ni poznal osnovnih načel higijene. Vedno se je treba držati navodil, ki jih je predpisal na čiščenje stroja njegov proizvajalec.

Takoj po molži moramo mleko odnesti iz hleva in ga ohladiti. Drobnostim, ki kvarijo mleko, ugaia toplota in jim nudi ugodne pogoje za hitro razmnoževanje. Čim hitreje se mleko ohladi, tem manj se v njem namnoži drobnost in tem dalj časa ostane nepokvarjeno.

Za hlajenje mleka je v prilikah, kjer se nimajo primerne gospodinjinske hladilnice, najprimernejša tekoča voda bodisi iz vodovoda, studenca ali potoka. Vrč z mlekom postavimo v vodo tako, da voda ne pride v mleko. Vrča ne smemo povsem pokriti. Mleko se mora zračiti. V nasprotnem primeru ostane v njem neprijeten vonj po hlevu.

Kjer ni tekoče vode, nalijemo vodo v globok škaf, vanj postavimo vrč z mlekom in vodo po potrebi menjamo. Med hlajenjem je potrebno mleko večkrat premešati. Najbolje pa je, če lahko mleko takoj po molži oddamo v primerno urejeno zbiralnico, ki ima sodoben hladilnik. Naša hladilna industrija je v zadnjem času začela pripravljati prototip posebnega majhnega električnega hladilnika, ki ga bo mogoče namestiti na klasičen mlekarski vrč.

Mleko moramo hladiti vse dotlej, dokler ga ne odnesemo v zbiralnico. Toplega mleka ne smemo nikoli mešati s hladnim.

Iz uradnih podatkov je razvidno, da le malo odkupljenega mleka povsem ustreza zakonskim določilom. Da bi se izboljšala higienška kvaliteta odkupljenega mleka, je republiška zakonodaja namenila nagrado vsem, ki oddajajo higiensko neoporečno mleko. Kriterij za plačevanje mleka ni več samo mlečna tolišca, marveč tudi higienška kakovost mleka. Tako velja od 1. marca letos odloč o premijah za krmavje mleko. Od te nagrade dobijo tudi kmetje – kooperanti 0,10 din za liter oddanega, higiensko neoporečnega mleka, seveda pod pogojem, da vzreajo vsa za rejo sposobna teleta sami in pa jih prodajajo organizaciji ali drugemu kmetu za nadaljnjo rejo na podlagi pogodbe. Če pa proizvajalec – kooperant tega pogoja ne bi izpolnil, ta sredstva uporabijo za gradnjo zbiralnic in nakup opreme za hlajenje mleka.

Kontrola mleka za higiensko kakovost opravlja v občini veterinarski inšpektor. On je dolžan enkrat v prvi polovici meseca odvzeti vzorce mleka iz vsakega vrča ali zbirnega bazena. To mleko nato pošlje na pregled v ustrezni laboratorij. Če je vse mleko pri prvem pregledu ustrezalo normi, navedeni v odloku, izda veterinarski inšpektor ustrezno potrdilo, na podlagi katerega bodo vsi proizvajalci – kooperanti dobili določeno premijo. Če pa del mleka v prvi polovici meseca ni ustrežal higienškim predpisom, je dolžna odkupna organizacija takoj po prejemu obvestila o izidu analize pregledati mleko posameznih kooperantov in ugotoviti, čigavo mleko je bilo „slabo“. Pri vseh teh bo potrebno najti vzrok za slabo mleko, jih podučiti in jim pomagati. Če pa ne bi poslušali nasvetov strokovnih služb, jim bo potrebno prepovedati oddajati „nečisto“ mleko.

Zakonodajalec želi s premijo stimulirati vse tiste proizvajalce – kooperante, ki so dosedaj dobivali mleko slabše kvalitete k boljšemu higienškemu delu, dobim proizvajalcem – kooperantom, ki so že dosedaj upoštevali osnovna načela higijene, pa omogočiti, da prodajo mleko po višji ceni.

SPOŠTOVANI OBČANI!

Rdeči križ Slovenije leto za letom zbira še uporabna oblačila, obutev, posteljnino in postelje, ki jih družine same ne potrebujejo več.

LETOS BO ZBIRALNA AKCIJA RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE V ČETRTEK, 31. MAJA 1973!

Rdeči križ Slovenije bi rad pomagal vsem, ki jih prizadeje naravne ali druge nesreče. Pomoči so potrebni seveda tudi ljudje, zlasti otroci v manj razvitih območjih Slovenije. Te težave jim lahko ublažimo, če boste odvečna oblačila, obutev, posteljnino in postelje, ki jih ne potrebujete več, oddali ob zbiralni akciji. ZAKRANA IN ČISTA OBLAČILA TER POSTELJINO ZAVIJTE, ČEVLJE PA ZVEŽITE, DA SE NE ZGUBIJO PARI, IN JIH ODDAJTE AKTIVISTOM RDEČEGA KRIŽA. ŠE POSEBEJ VAS PROSIMO ZA OBLAČILA IN OBUTEV, PRIMERNO ZLASTI ZA OTROKE IN SOLARJE. Če nameravate oddati postelje, sporočite to občinskemu odboru RK pisno ali prek telefona 312-697.

Prepričani smo, da bomo letos z vašim sodelovanjem zbrali še več kot lani in pomagali tistim, ki jim je ta pomoč nujno potrebna.

O akciji vas bomo sproti obveščali v tisku, po radiu in televiziji.

PRIPRAVLJENE ZAVITKE OBLAČIL, ZVEZANIH ČEVLJEV IN POSTELJNINE BODO POBIRALI AKTIVISTI RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE PO HIŠAH ALI NA ZBIRALIŠČIH V BLOKIH DNE 31. MAJA LETOS.

Zagotavljamo vam, da bodo vaše stvari ob pravem času prišle v prave roke!

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
OBČINSKI ODBOR RK IN
OSNOVNE ORGANIZACIJE RK

MOSTE

Zadnje dni marca je umrla najstarejša prebivalka naše občine – 98-letna Franica Bezljaj iz Most. Rodila se je v Ljubljani leta 1875 in nato službovala na raznih krajih Slovenije kot učiteljica. Upokojena je bila leta 1938. Po vojni je bila vse do leta 1948 tudi stalna članica društva upokojencev v Mostah. Tako je odšla od nas ena izmed 109-tih občanov podružnice upokojencev v Mostah, starih nad 80 let. 90-letnikov je še 5, najstarejša občanka je 97-letna Franja Udovc.

Nova 14-nadstropna stolpnica v sklopu poslovne centra v Mostah je že polna: vseh 200 stanovanj je že oddanih, in veliki večini vojaškim družinam.

Že pred časom je bila odprta obnovljena delikatesa in bife na Zaloški cesti št. 18 (zraven knjižnice J. Mazovca pri železniški progi). Prodajalno je obnovil kolektiv Ljubljanskih mlekarn. Dobro je založena z mnogimi dobrotami in kolektiv obeta prav tako dobro postrežbo.

ANTON ZRNEC

VEČNO ČAKANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

delavcev, ki delajo na črno. Ta oblika se je zelo razširila zlasti v zadnjem času. Pristojni dejavniki pa menijo, da je legalna zasebna praksa v zobozdravstvu možna le izjemoma kot dopolnitev družbene zdravstvene dejavnosti, kajti širjenje zasebne zobozdravstvene prakse ustvarja prav gotovo tudi nove razsežnosti socialnega razlikovanja tako med prebivalstvom kot tudi med zdravstvenimi delavci.

Na podlagi stališč in priporočil mestne konference SZDL Ljubljana za akcijski program v ljubljanskem zobozdravstvu sta svet za zdravstvo in družbeno varstvo pri skupščini mesta Ljubljana in zdravstveni dom Ljubljana sprejela naslednja skupna stališča:

- povečati je potrebno delež izdatkov za zobozdravstveno varstvo v okviru skupnih izdatkov za zdravstveno dejavnost;
- možnosti za hitrejšo zadovoljevanje potreb prebivalstva je treba iskati v intenzivnejši zaposlitvi na delovnem mestu in večji izkoriščenosti zobozdravstvene opreme ter odgovornosti zo-

bozdravstvenih delavcev pri izvajanju službenih navodil o sprejemanju bolnikov in poslovanju celotne zobozdravstvene službe;

– zagotoviti je potrebno vse ukrepe za polno angažiranost zobozdravstvenih kapacitet, ker so podatki, da je na območju ljubljanskih občin v sklopu javne zobozdravstvene službe še približno 50 delovnih mest, kjer bi lahko takoj začelo z delom 50 zobozdravstvenih ekip;

– pripraviti je treba ustrezen sistem – pravilnik o nagrajevanju zobozdravstvenih delavcev, z ustreznim materialno stimulacijo za čimvečje število sprejetih in dokončno obdelanih pacientov in ob zagotovitvi kakovosti izvršenih del;

– zobozdravstvena služba zdravstvenega doma Ljubljana naj v letu 1973 zagotovi ustrezno zobozdravstveno varstvo tudi delovnim kolektivom, in sicer s pogodbenimi odnosi med gospodarskimi organizacijami in zdravstvenimi institucijami glede financiranja zobozdravstvenega varstva otrok in mladine, ne glede na to, da bo zobozdravstveno varstvo odraslih s tem prizadeto;

– zaradi prioritete skrbi, ki jo posveča skupnost zobozdravstvenemu varstvu otrok in mladine, bo potrebno opozoriti starše in vzgojno-izobraževalne zavode na njihove dolžnosti pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole, ko mora biti predloženo potrdilo od zdravnika in zobozdravnika. S tem bi zagotovili izdatnejšo skrb staršev za otroke zobe že v predšolski dobi, ko je otrok v VVZ ali v mali šoli.

NAŠA SKUPNOST

Ustanovitelji in izdajatelji: Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Ljubljana-Moste-Polje. Glavni in odgovorni urednik: Bogdan Sturm. Ureja uredniški odbor: France Fajdiga (tehnični urednik), Slavko Gerič, Alenka Lobnik, Marjan Moškrč, Milan Pritekelj (lektor in korektor), Edo Svetek in Janez Zupančič. Lisi izhaja mesečno. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ob Ljubljani 42/III, telefon 315-980, tekoči račun pri SDK Ljubljana, Obk SZDL Ljubljana-Moste-Polje. Naša skupnost: 50101-678-48043. Tisk in ključ: Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani, Kopitarjeva 2. Časopis prejmejo vse družine v občini brezplačno na dom. Rokopisov ne vračamo.